

Principy zavádění CBAM – Carbon Border Adjustment Mechanism

Vápno, cement ekologie 2023

16. května 2023

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

Ing. Pavlína Kulhánková
Ředitelka odboru průmyslové ekologie

Co je CBAM?

- ➔ **Carbon Border Adjustment Mechanism** = Mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích
- ➔ označován jako „uhlíkové clo“, ale ve skutečnosti jde o **uhlíkový tarif = klimatické opatření ne celní**
- ➔ Právní forma – nařízení ➔ bezprostředně účinné
- ➔ pouze v nezbytné míře případně adaptován do celních předpisů a do zákona o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů.

Cíle CBAM

- ➔ vyrovnat cenu uhlíku domácích produktů (z EU) vůči dovezeným (ze zemí mimo EU)
- ➔ zajistit, aby klimatické cíle EU nebyly narušeny přesunem výroby z EU do zemí s méně ambiciózními politikami na ochranu klimatu – **ochrana proti tzv. „carbon leakage“**.
- ➔ CBAM zpoplatňuje „uhlík“ v dovezeném zboží a jeho výše odráží cenu „uhlíku“, kterou v EU usazení producenti daného zboží platí v emisní povolenke.
- ➔ navržen tak, aby nahradil současný systém bezplatných povolenek ETS, které budou provozovatelům určitých průmyslových odvětví v EU postupně po dobu 8 let redukovány.
- ➔ Osvobození platí pro země Evropského sdružení volného obchodu: Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko.

Souvislosti a pár slov o historii

- ➔ CBAM je součástí Zelené dohody pro Evropu - nástrojem politiky EU pro **dosažení cíle klimatické neutrality do roku 2050**.
- ➔ Návrh nařízení CBAM představila EK 14. července 2021 – součást balíčku **Fit for 55**, jehož cílem je snížit emise skleníkových plynů alespoň o 55 % oproti úrovni roku 1990.
- ➔ Vyjednávání o návrhu mezi Evropskou radou, Evropským parlamentem a Komisí trvalo do prosince 2022, skončilo během předsednictví ČR v Radě.
- ➔ 18. dubna 2023 pak Evropský parlament jako poslední orgán schválil dohodnuté znění nařízení.
- ➔ Ke dni 14. května ještě nebyl schválený text nařízení zveřejněn v Úředním věstníku EU.

Na co se CBAM vztahuje

- ➔ Na vybrané produkty energeticky náročných odvětví s vysokými emisemi uhlíku jako je hliník, cement, železo a ocel, hnojiva, vodík a elektřina, resp.
- ➔ Na konkrétní typy zboží definované dle kombinované nomenklatury, která slouží společnému celnímu sazebníku EU.
- ➔ **Nevztahuje se** na dovozy zanedbatelné hodnoty (150 €) a na zboží v osobních zavazadlech o stejné maximální hodnotě.

CBAM pro segment cementu

Kód KN

2507 00 80 – Jiné kaolinitické jíly

2523 10 00 – Cementové slínky

2523 21 00 – Bílý portlandský cement, též uměle barvený

2523 29 00 – Ostatní portlandský cement

2523 30 00 – Hlinitanový cement

2523 90 00 – Ostatní hydraulické cementy

Jak bude CBAM fungovat

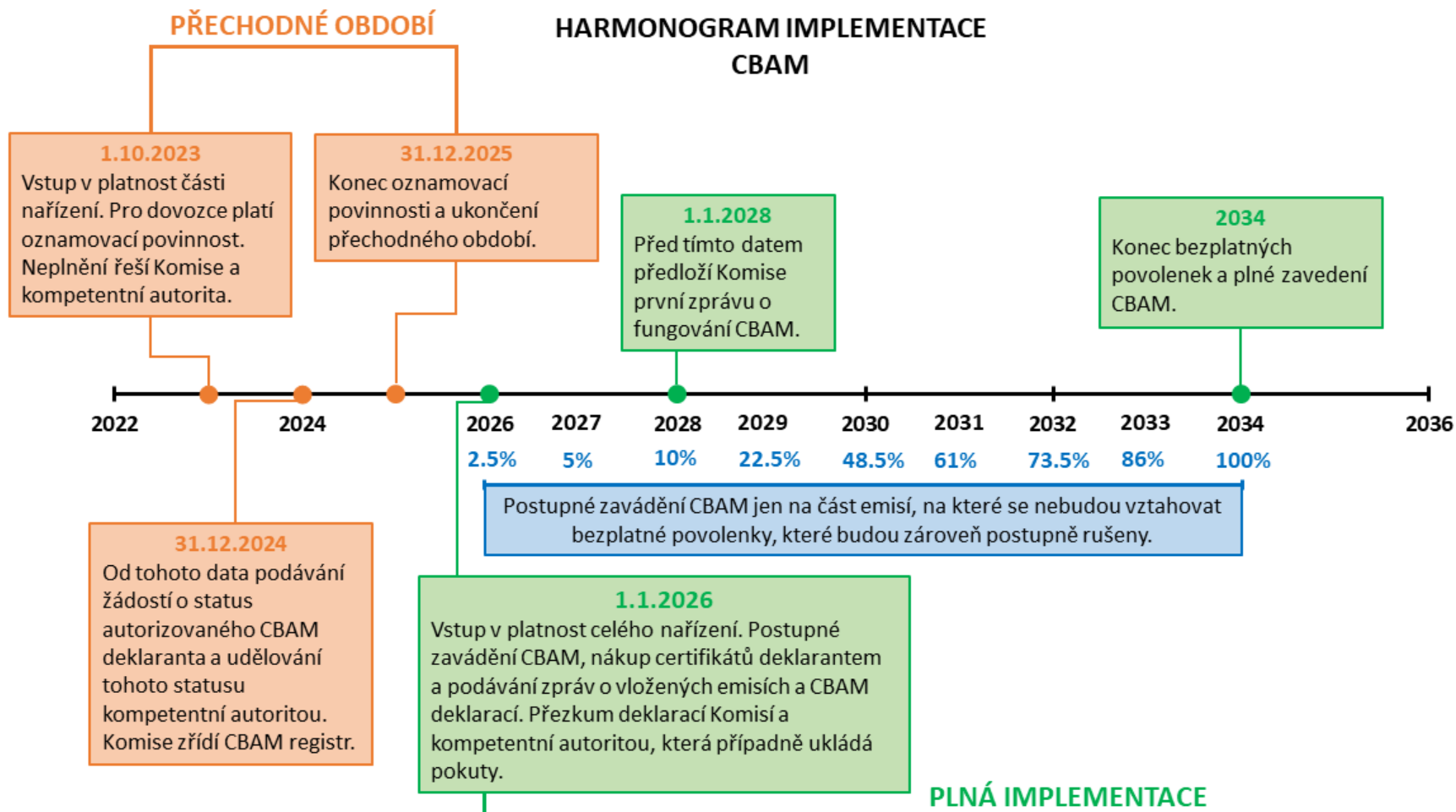
- ➔ účinnost nařízení je dělená do dvou období:
 - přechodné
- ➔ začíná dne 1. října 2023, potrvá do 31. prosince 2025;
- ➔ dovozci zboží do EU budou povinni předkládat čtvrtletní zprávy o vložených emisích oxidu uhličitého do tohoto zboží, a to Evropské komisi;
- ➔ dovozci zboží, na které se vztahuje nařízení CBAM budou muset získat status autorizovaného CBAM deklaranta. Bez něj by od roku 2026 nemohli toto zboží dovážet na celní území EU;
- ➔ dojde ke vzniku jediného centrálního CBAM registru pro CBAM deklaranty importovaného zboží;
- ➔ žádné platby během přechodného období

Jak bude CBAM fungovat (2)

- ➔ „ostrý“ start
- ➔ začíná dne **1. ledna 2026**
- ➔ dovozci do EU začnou kupovat CBAM certifikáty odpovídající ceně uhlíku, která by byla zaplacená, kdyby bylo zboží vyrobeno podle pravidel EU pro stanovování cen uhlíku. Cena jednoho CBAM certifikátu v momentu jeho nákupu, bude **přímo reflektovat cenu jedné emisní povolenky**, za jakou bude průměrně vydražena v časovém úseku nejbližšímu momentu nákupu daného CBAM certifikátu; cena jedné emisní povolenky bude aktualizována každý týden.
- ➔ zároveň platí, že pokud výrobce usazený mimo EU prokáže, že již zaplatil cenu za výrobek uhlík použitý při výrobě dováženého zboží ve třetí zemi, odpovídající náklady mohou být plně odečteny pro dovozce do EU;
- ➔ dovozci budou každý rok deklarovat množství zboží dovezeného do EU v předchozím roce a jejich vložené skleníkové plyny. Poté odevzdají odpovídající počet certifikátů CBAM.
- ➔ Spuštění plateb za CBAM certifikáty, co do výše bude pozvolné a nárůst bude postupný, a to po dobu 8 let.

Harmonogram implementace

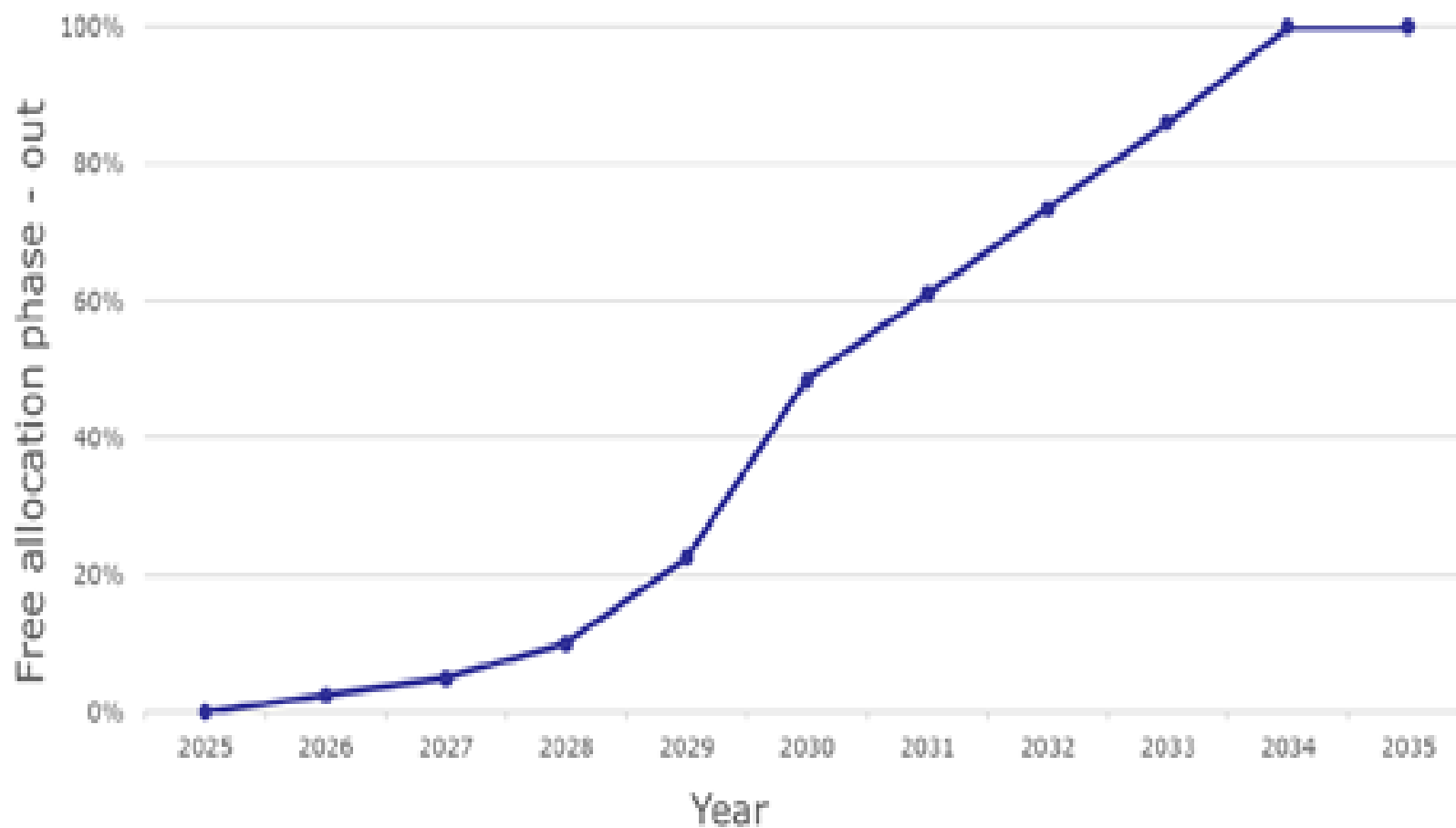

CBAM a EU ETS

- ➔ CBAM bude zrcadlit revidovaný systém obchodování s emisními povolenkami EU ETS, pokud jde o snížení dostupných bezplatných povolenek v odvětvích, na které se vztahuje CBAM. Dokud nebudou v roce 2034 úplně vyřazeny.
- ➔ Detailně má postupné ukončování probíhat podle tohoto klíče:
2026: 2.5 %, 2027: 5 %, 2028: 10 %, 2029: 22.5 %, 2030: 48.5 %, 2031: 61 %, 2032: 73.5 %, 2033: 86 %, 2034: 100 %.
Procentuální hodnoty označují, kolik procent bezplatných emisních povolenek bude do zmíněného data staženo a zároveň do jaké míry bude pro dovozce ze třetích zemí platit povinnost odevzdat za importované zboží CBAM certifikáty.

CBAM a EU ETS (2)

Výpočet skutečných emisí ve výrobku

- ➔ Stanovení množství emisí spjatých s daným produktem je potřeba rozlišovat, pro potřeby výpočtu množství CBAM certifikátů, jež má dovozce za zboží odevzdat, **mezi emisemi přímými a nepřímými**.
- ➔ **Za emise přímé** jsou považovány emise spjaté s daným produktem vzniklé při výrobě daného produktu.
- ➔ **Za emise nepřímé** jsou považovány emise spjaté s výrobou elektřiny, jež byla následně využita při výrobě daného produktu.
- ➔ **Nařízení CBAM počítá se zahrnutím přímých emisí do kalkulace emisí spjatých s daným zbožím u všech produktů, nepřímých emisí u produktů, které nemají nárok na státní podporu formou kompenzací nepřímých nákladů způsobených nadměrnými cenami elektřiny na trhu EU.**

Administrace CBAM

- ➔ **Mechanismus CBAM bude mít hybridní formu administrace.**
- ➔ Část bude provádět centrálně samotná Evropská komise - správa centrálního CBAM registru pro dovozce.
- ➔ Část administrativních úkonů bude nadále prováděna decentralizovaně na úrovni jednotlivých členských států – celní orgány

Přezkum CBAM

- ➔ Před začátkem „ostré“ fáze účinnosti nařízení bude dokončen přezkum fungování CBAM během jeho přechodné fáze.
- ➔ Současně bude přezkoumána další skupina produktů, aby se posoudila proveditelnost zahrnutí dalšího zboží vyrobeného v odvětvích, na která se vztahuje EU ETS, do působnosti mechanismu CBAM, jako jsou některé navazující produkty a produkty, které byly během jednání označeny za vhodné kandidáty.

Děkuji za pozornost

kontakt:

Ing. Pavlína Kulhánková

ředitelka odboru průmyslové ekologie

tel: 22485 2689, 724 180 014

email: kulhankovap@mpo.cz

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

Ing. Pavlína Kulhánková
Ředitelka odboru průmyslové ekologie

